

Mælkeproduktion baseret på 100 procent økologisk dyrket foder

Udviklingen inden for økologisk mælkeproduktion fører nu til, at mange producenter begynder at producere mælk baseret på foder, der udelukkende består af økologisk dyrkede afgrøder. Udviklingen i praksis har således klart overhalet de lovgivningsmæssige krav, hvor der stiles mod 100 procent økologisk fodring fra 2005. Dette understreger, at de økologiske producenter og afsætningsvirksomheder ønsker en stadig markering af økologisk produktion, og at de ikke er bange for at tage nye udfordringer op.

Men hvordan kan den enkelte landmand tilrettelægge sin mælkeproduktion ved 100 procent økologisk fodring?

I det følgende giver Troels Kristensen og Jakob Sehested, fra Danmarks JordbrugsForskning nogle bud på dette spørgsmål.

Langsigtet planlægning

Ved overgang til 100 procent økologisk fodring vil 800 mælkeproducenter i gennemsnit efterspørge yderligere 40.000 - 50.000 FE økologisk foder, svarende til produktionen fra 8.000 – 10.000 ha, der dyrkes økologisk. Til sammenligning blev der i 2000 omlagt ca. 20.000 ha på plantebedrifter i Danmark. Det må forventes, at markedet for økologisk foder bliver noget spekulativt, hvorfor det bedste grundlag for en succesfuld overgang til 100 procent økologisk fodring er egen avl suppleret med langsigtede aftaler omkring køb af foder. Husk i forbindelse med planlægningen at udbyttet i de dårlige vækstår typisk er 15 procent lavere end gennemsnittet på din bedrift.

Sommerfodring

De fleste økologiske dyr vil nu være på græs, hvilket ikke vil blive ændret i forbindelse med en tilpasning til 100 procent økologisk fodring. Fra starten af afgræsningen kan der med fordel suppleres med 1-2 fe majsensilage eller let fordøjelig byghelsæd og 3-4 fe korn, gerne havre.

I løbet af sommeren øges mængden af korn med 1 fe per måned indtil maks. 5 fe, og det stivelsesrige grovfoder udskiftes med mere proteinrigt ensilage, f.eks. grønkorn eller kløvergræs. Fra oktober tilpasses fodringen efter vinterrationen.

Nøglen til at fastholde produktionen ved 100 procent økologisk fodring bliver kvalitet og mængde af afgræsningsgræs, sikret via en god græsmarksstyring. Den samlede ration skal afstemmes med fokus på energioptagelse samt mængde og type af kulhydrater. Fordøjelige cellevægge bør foretrækkes frem for stivelse.

Vinterfodring

Kløvergræs er den mest produktive af de afgrøder, der typisk produceres på en økologisk bedrift. Derfor skal kløvergræsensilage være det væsentligste foder i vinterrationen. Ensilage af helsæd vil reducere den samlede grovfoderoptagelse og bør derfor kun indgå i det omfang, det er nødvendigt i sædskiftet for bl.a. at sikre en god udnyttelse af husdyrgødningen og etablering af udlæg. Når malkekøer tildeles ensilage med 1,1 til 1,15 kg tørstof per fe kan de producere 5.500-6.500 kg mælk per årsko udelukkende på grovfoder.

Ved højere ydelser er det nødvendigt at supplere med koncentreret foder. Det er vigtigt at være kritisk i forhold til, hvor meget koncentreret foder køerne betaler for. Ved en god grovfoderkvalitet kan der kun forventes omkring 0,5 til 1,0 kg mælk for hver fe, der tildeles i koncentreret foder. Effekten aftager med mængden der tildeles, hvorfor mere end 4 til 6 kg tilskudsfoder oftest ikke er økonomisk rentabelt. Det koncentrerede foder bør være alsidigt med hovedvægt på korn (byg eller havre) suppleret med et fedt og/eller proteinrigt fodermiddel. Hvis kvaliteten af grovfoderet er høj (FK 75% eller højere) bør der fortrinsvis suppleres med cellevægsrige fodermidler som grønpiller og klid. Husk, at lav grovfoderkvalitet ikke kan ophæves ved at øge tildelingen af typiske, koncentrerede fodermidler, som korn.

Nøglen til at fastholde produktionen ved 100 procent økologisk fodring bliver kvalitet og mængde af kløvergræsensilage, sikret via en langsigtet planlægning af foderforsyningen. Den samlede ration skal afstemmes med fokus på foderudnyttelse, mængde og type af kulhydrater og fordøjelige celler vægge samt rationens proteinforsyning med AAT.

Opdrættet – glem det ikke

Mange gode kvier bliver til dårlige køer pga. en mangelfuld fodring i opvæksten. Kalve og kvier skal hver dag i hele opvæksten tildeles energi i overensstemmelse med normerne. Derfor skal der i hele vinterperioden sikres en ædelystration til opdrættet baseret på ensilage af 3-4 slæt kløvergræs suppleret med helsæd. Typisk vil behovet svare til en tredjedel af det grovfoder, som køerne optager.